

РЕЦЕНЗИЯ

върху труда на проф.д.изк. Томи Кърклиясийски

Музикален анализ

Лекционен курс с упражнения
за студенти от инструментален факултет на Национална
музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“ в две части¹

Рецензент: проф. д-р Елена Стоянова

Появата на новия труд на проф. д. изк. Томи Кърклиясийски не е изненада. Напротив – в задълбочената му творческа и изследователска дейност това е поредното доказателство за неизчерпаемата сила на неговата духовна енергия в последователно търсене, изследване, намиране на научни доказателства в изучаването и разкриването на изключително сложното, безкрайно богато и удивително разнообразие на музикалното изкуство.

С присъщия за проф. Кърклиясийски висок научен професионализъм той създава „Музикален анализ – лекционен курс с упражнения“ в две части, предназначен за студентите от инструменталния факултет на музикалната академия. Трудът отразява огромния опит от дългогодишната научна и преподавателска дейност на проф. Кърклиясийски като професор по сложната, фундаментална музикално-научна дисциплина – „музикален анализ“.

Лекционният курс е изграден в две части, като в първа част последователно са представени различни страни и възможности в аналитичната работа, разглеждат се основни методологични принципи, системата от изразни средства, формообразуващи принципи, функции на частите на музикалната форма, тематизъм, музикален синтаксис. Във втората част са представени конкретните видове музикални форми и техни разновидности, като в излагането на целия материал се чувства стремежът на автора конкретно и целенасочено да очертае и изясни в детайли взаимодействия, влияния и изграждането на сложни системи на художествена организация.

Особен интерес представлява богатото разнообразие на примерите по отношение на процесите, жанровете и формите в творчеството на забележителни композитори от различни епохи и стилове, а също и от не толкова популярни стари автори, с което съществено се обогатяват културните представи на младите музиканти.

¹ Кърклиясийски, Т. Музикален анализ. Лекционен курс с упражнения. Част първа. С., Хайни 2022 ISBN 978-619-7029-87-1, Част втора. С. Хайни, 2022 ISBN 978-619-7029-90-1.

Дългогодишният опит на проф. Кърклияски като преподавател и учен с многобройни научни публикации го утвърди като изследовател с пределна възискателност към научните аспекти на художествените процеси, към откриване и познаване в детайли на нови явления, констатации и изводи, към разширяване на утвърдените представи за различни музикални форми, за сложни взаимодействия и необичайни трансформации в изключително динамичните процеси на художествената практика.

Едновременно с аналитичната дейност, с изясняване на специфичните особености на музикалните форми, които многообразието от музикални примери предоставя, проф. Кърклияски прави някои нови и твърде интересни констатации в резултат на задълбочени изследвания. В областта на сонатните конструкции, с оглед настъпилите различни съвременни решения, той разкрива и интерпретира нови тенденции към съвременна сонатност и свързаните с тях състояния на сонатност, като прави предварителна аргументация относно интегралното категориално определение „тенденции към съвременна сонатност“. Така проф. Кърклияски предлага замяна на традиционната категория „Съвременна сонатна форма“ с категориалното определение „тенденции към съвременна сонатност“. Тази идея се оформя в резултат на продължително изследване, чиито резултати може да се проследят и в труда на проф. Кърклияски „Състояния на сонатност в сонати за пиано на Паул Хиндемит и на Алберто Хинастера – в контекст на сонатно-клавирно творчество в първите три десетилетия на XX век“, изд. 2016 г.²

Във всички музикално-научни изследвания, а те вече са убедително много, проф. Кърклияски доказва чрез различни подходи същностни категориални явления и решения в драматургията на творби, които са в състояние да променят в хода на историческото творческо-стилово развитие на музикалното изкуство музикалните жанрове, структурирането на музикалния тематизъм, принципите на формообразуването и др.

Една от областите, в които проф. Кърклияски намира и извежда нови, творчески идеи, това е жанровата система в музиката. В лекционния курс „Музикален анализ за студентите от инструменталния факултет“ той детайлно и много подробно излага проблемите на музикално-жанровия анализ. Създава основите на методология за изследването на музикално-жанровата система, взаимодействието между музикалните жанрове, импровизационността при процесите на жанрообразуване и конкретно същностното съдържание на отделните жанрове, като носители на духовно, ценностно, високо художествено съдържание в творчеството на велики майстори от различни исторически епохи. За сериозните изследователски и научни интереси на проф. Кърклияски можем да съдим от продължителната и задълбочена изследователска работа. През 2006 г. излезе неговият труд „Проблеми на музикалния анализ. Жанрове, процеси,

² Кърклияски, Т. Състояния на сонатност в сонати за пиано на Паул Хиндемит и на Алберто Хинастера – в контекст на сонатно-клавирно творчество в първите три десетилетия на XX век“. С., Хайни, 2016 ISBN 978-619-7029-42-0.

аспекти“³. Във 2009 г. в още по-голям обем поради разширения научен обект констатациите в изследването на сложната проблематика са отразени в двучастния „Музикално-жанров анализ“⁴. А в 2019 г. проф. Кърклиясийски публикува силно интригуващата като заглавие творба „Етюди за клавирна токата. За творческата динамика във взаимоотношенията между стил, жанр и форма в токати за пиано в музиката на XX - XXI век.“⁵ Трудът представлява значимо научно изследване с теоретична и научно-хронологична стойност, което допълва изучаването на жанровата система и я обогатява с разнообразна и изключително ценна информация.

Богатата, многостранна и многоаспектна картина на музикалното изкуство, каквато представлява трудът „Музикален анализ. Лекционен курс с упражнения в две части за студенти от инструменталния факултет на Национална музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“ на проф. Кърклиясийски ни убеждава за пореден път в неговата изключителна ерудираност, ярка творческа активност и непрекъснато осмисляне на съвременни научни възгледи.

Ето защо ще завърша с думите на автора проф.д.изк. Томи Кърклиясийски:

„Считам научната страна на музиката за особено значима и тя се е превърнала за мен като учен и педагог в дълбока същност и творческа манифестна идея, тъй като е непосредствено потопена в етоса на изкуството, изхожда от неговата дълбока, феноменална и универсална каузалност и се е утвърдила в дълговечното практическо функциониране на музиката в света“.

София, декември 2022

³ Кърклиясийски, Т. Проблеми на музикалния анализ. Жанрове, процеси, аспекти. с мултимедийно приложение на CD, С., Хайни, 2006 ISBN 10 954-9835-58-8 ISBN 13 978-954-9835-58-8.

⁴ Кърклиясийски, Т. Музикалножанров анализ. Част първа. Подстъпи към музикалния жанр; с мултимедийно приложение на CD, С., Хайни, 2009 ISBN 978-954-9835-73-1; Музикалножанров анализ. Част втора. Жанрът “Концерт за оркестър” в музиката на XX век; с мултимедийно приложение на CD, С., Хайни, 2011 ISBN 978-954-9835-92-2.

⁵ Кърклиясийски, Т. Етюди за клавирна токата. За творческата динамика във взаимоотношенията между стил, жанр и форма в токати за пиано в музиката на XX-XXI век С., Хайни, 2019 ISBN 978-619-7029-62-8.